

Module (Course Syllabus) Catalogue 2023-2024

College/ Institute	پهیمانگه‌ی ته‌کنیکى پزیشکى هه‌ولیر	
Department	شیکارى نه‌خۆشیه‌کان / به‌یانیان	
Module Name	کورده‌ولۆجى & مافى مرۆف، جینۆساید، یه‌کسانى جینده‌رى	
Module Code	KUR101	
Degree	Technical Diploma ☐ / ☐	Bachelor ☐ High ☐
	Diploma ☐ Master ☐	PhD ☐
Semester	1 st	
Qualification	PHD. in Applied Linguistics	
Scientific Title	Lecturer	
ECTS (Credits)	5	
Module type	Prerequisite ☐ / ☐	Core ☐ Assist. ☐
Weekly hours		
Weekly hours (Theory)	(3)hr Class	(36)Total hrs Workload
Number of Weeks	12	
Lecturer (Theory)	که‌لسوم خالید احمد	
E-Mail & Mobile NO.	Kalthum.khalid@epu.edu.iq 07507674535	
Websites	https://scholar.google.com/citations?user=XB2Sgo4AAAAJ&hl=ar https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-5974-1482 https://www.researchgate.net/messages/1753205937 https://academicstaff.epu.edu.iq/faculty/kalthum.khalid https://moodle.epu.edu.iq/my/	

Course Book

<p>Course Description Kurdology</p>	<p>کوردۆلۆجی:</p> <p>وانه‌ی کوردۆلۆجی؛ ئەم وانەیه، که پێویسته هه‌موو دەرچووێه‌کی زانکۆ و په‌یمانگا‌کانی هه‌ریمی کوردستان خۆیندبیتی. هه‌ر له سه‌ره‌تای دروستبوونی حکومه‌تی هه‌ریمی کوردستاندا، په‌رله‌مانی کوردستان برپاری له‌سه‌ر دانان و خۆیندنی ئەم وانەیه له‌ ناوه‌ندی زانکۆ و په‌یمانگه‌ داوه، وانەکه‌ خۆی له‌خۆیدا کۆمه‌لیک په‌ره‌نسیپی ئەکادیمی و ئامانج و مه‌به‌ستی گرینگ له‌خۆ ده‌گریت. به‌پشت به‌ستن به‌سه‌رچاوه‌ی ئەکادیمی به‌پێی بنه‌ماکانی خۆیندن له‌هه‌ریمی کوردستان له‌ چوارچۆیه‌ی ئەم وانەیه‌دا مامۆستای بابته‌ هه‌ول ده‌دات هه‌موو لایه‌نه‌کانی کوردۆلۆجی له‌ناساندنی زمان و کوردناسه‌کان و دیالیکته‌کانی زمانی کوردی و جوگرافیا و میژووی کوردستان و ئەده‌بی کوردی بخاته‌روو. هه‌روه‌ها هاندان و ئاراسته‌کردنی قوتابی به‌شیوه‌یه‌ک، که ئاگاداریت له‌و توێژینه‌وه‌ و لیکۆلینه‌وانه‌ی وه‌کو ئه‌رشیفیک رابردووی گه‌له‌که‌مان پیکده‌هینن.</p>
<p>Course Description Human Right</p>	<p>مافی مرۆف، جینۆساید و جینده‌رناسی):</p> <p>به‌شیوه‌یه‌کی گشتی بابته‌ی مافی مرۆف، جینۆساید، یه‌کسانی جینده‌ری بریتیه‌ له‌ بابته‌تیکی زانستی پشت ئه‌ستور به‌ سه‌رچاوه‌ی ئەکادیمی به‌پێی بنه‌ماکانی خۆیندن له‌ هه‌ریمی کوردستان وه‌ک مه‌رجیک دانراوه‌ له‌ کۆلیژ و په‌یمانگا‌کان له‌هه‌موو به‌شیکی زانستی، له‌ چوارچۆیه‌ی ئەم بابته‌دا مامۆستای بابته‌ هه‌ول ده‌دات لایه‌نه‌کانی جینۆسایدی کورد و ئەو شیوازانیه‌ی که گیراونه‌ته‌به‌ر بۆ جینۆساید کردنی کورد له‌ ئەنفال و کیمیا‌باران و راگواستن و ته‌عریب و تیکدانی گونده‌کان، هه‌روه‌ها مافی مرۆف به‌پێی به‌لگه‌نامه‌کانی نه‌ته‌وه‌ یه‌کگرتوووه‌کان و ریککه‌وتنامه‌ ئیوده‌وله‌تییه‌کان ده‌رباره‌ی مافه‌ مه‌ده‌نی و سیاسی و کلتوریه‌کان بخاته‌به‌ر دید و هزری قوتابی.</p>
<p>Course objectives Kurdology</p>	<p>ئامانج و مه‌به‌ستی وانەکه‌: (کوردۆلۆجی)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ناساندنی چه‌مک و مه‌به‌ست و ئامانجی کوردۆلۆجی. • پێدانی زانیاری به‌ قوتابیانی کورد و نه‌ته‌وه‌کانیتر، بۆئه‌وه‌ی شاره‌زاییان له‌باره‌ی کورد و کوردستانه‌وه‌ هه‌بیت. • لیکدانه‌وه‌ی ئەو توێژینه‌وه‌ و لیکۆلینه‌وانه‌ی، که تایبه‌تن به‌ کورد و کوردستان له‌رووی: میژوو، جوگرافیا، زمان، ئەده‌ب، داب و نه‌ریت و ئاییین.

	<ul style="list-style-type: none"> • راستکردنه وهی ئەو بۆچوونه هه لانهی که له باره ی کورد و کوردستان و تراوه، بۆ نموونه: زمانی کوردی دیالیکتیکی فارسییه. • چه سپاندنی گیانی نه ته وایه تی و نیشتیمان په روه ری و مرۆف دۆستی له لای قوتابیان.
<p>Course objectives Human Right</p>	<p>ئامانج و مه بهستی وانه که: (مافی مرۆف & جینۆساید، یه کسانێ جینده ری)</p> <p>ئامانجی سه ره کی ئەم بابته زانستیه بریتیه له تیشک خستنه سه ر ئەم قوناغانه ی، که رژیمه یه ک له دوا ی یه که کانی عیراق گرتویانه ته به ر بۆ قهرکردنی میلیه تیک به چه ندین شیوازی جیاواز و به رنامه بۆ دارپژراو، هه روه ها ئاشنا کردنی نه وه ی نوویه به و کاره سات و مالویرانییه ی، که نه ته وه ی کورد پیندا تییه ریوه.</p>
<p>Student's obligation</p>	<p>به رپرسیاره تی قوتابی به درێژایی سیمسته ری خویندن، بۆئه وه ی قوتابی بتوانیت زۆرتین سو د له م پرۆگرامی خویندنه وه ر بگریت ئەوا له سه ری پێویسته ئەم ئەرکانه بگریته ئەستۆ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ئاماده بوونی به رده وامی قوتابی له ناو هۆلی خویندن. • ئەنجامدانی ئەو ئەرکانه ی رۆژانه پێی ده سپێردریت. • ئەنجامدانی توێژینه وه و نوسینی راپۆرت و سیمینار و ئەو چالاکیانه ی له ناو هۆلی خویندن به ریۆده چن. • ئاماده بوونی قوتابی له تاقیکردنه وه و هه لسه نگاندنه کاند. • پوختکردنه وه و شیکردنه وه ی ئەو سه رچاوانه ی په یوه ندادارن به بابته که وه.
<p>Required Learning Materials</p>	<p>له م وانه یه دا، چه ندین شیواز به کارده هینریت بۆ گه یشتن به ئامانجه کان و گه یاندنی زانیاریه کان به قوتابیان، وه کو ریگی ئاماده کاری، که تیایدا بابته کان به قوتابیان ده درئ، له گه ل به کارهینانی چه ند ریگه یه کی دیکه، وه کو شیوازی پانیل، ریگی گروپات بۆ گفتوگو و پرسیار و وه لام له پینا و ده وه له مه ندرکردنی بابته که و باشتر گه یاندنی زانیاریه کان. به کارهینانی هه رییه ک له م شیوازان هه ش به پێی سروشتی بابته تی وانه که و بوونی سه رچاوه و هۆکاری پێویستی له به رده ستدا بوو، ده گۆریت. وه ک به کارهینانی (پاوه رپۆینت)، له ریگه ی داتاشووه، بۆ ناو نیشانه سه ره کییه کان و سه ردیر و پیناسه و پوخته و ده ره ئه نجامه کان، بۆ پۆلینکردنی بابته کان و رافه و روونکردنه وه ی خاله گرینگ و پێویسته کان و ویرای هینانه وه ی نمونه ی پێویست له سه ر بابته کان. هه روه ها به کارهینانی وایت بۆرد و ته خته ی سپی، به شدارپیکردنی قوتابیان. هاوکات پیدانی سه رچاوه ی به سو د، بۆئه وه ی بتوانریت له گه ل بابته کاند هاوکاریک بی بۆ روونکردنه وه و گه یاندنی بابته که.</p>

Evaluation of Kurdology	Task		Weight (Marks)	Due Week	Relevant Learning Outcome
	Paper Review				
	Assignments	Homework	5%	4 th	2
		Class Activity	1%	Every week	All
		Report	4%	11 th	All
		Seminar	6%	Every week	All
		Essay			
		Project			
	Quiz		5%	Every week	All
	Lab.				
	Midterm Exam		14%		
Final Exam		25%			
Total		60%			
Evaluation of Human Right	Task		Weight (Marks)	Due Week	Relevant Learning Outcome
	Paper Review				
	Assignments	Homework	5%	9 th	6
		Class Activity	1%	Every week	All
		Report	6%	8 th	All
		Seminar			
		Essay			
		Project			
	Quiz		3%	Every week	All
	Lab.				
	Midterm Exam		10%		
Final Exam		15%			
Total		40%			
Specific learning outcome: of Kurdology	<p>١. قوتابی توانای وهلامدانه وهی ئه و بیروبوچونه هه لانه ی هه بیته، که ده باره ی کورد گوتراون و ئه و لیکولینه وانه ی روزه لاتناسه کان ده باره ی کورد نوسیویانه.</p> <p>٢. قوتابی ئاشنا ده بیته به زمانی ستانداردی کوردی و توانای هه بیته ئه م زمانه به کار بهینیت له شوینه فه رمییه کاند، له گه ل ئه وه شدا (دیالیکت) شیوه زاره کانی زمانی کوردی بناسیته وه و قسه یان پیبکات. ئاشنا یه تی په یدا بکات له باره ی زمانی کوردییه وه.</p>				

	<p>۳. قوتابی ئاشنا دەبیت بە رینوس و ئەلفوویی کوردی و یاسا و تیۆرهکانی زمان و ئەرک و تایبەتمەندییەکانی زمان.</p> <p>۴. شارەزابوونی قوتابی بە پەرخنە و میژووی ئەدەبی و جۆر و قوناغەکانی ئەدەب و ئاشنابوونیان بە بەرھەم و شیعەرەکانی شاعیرانی کورد.</p> <p>۵. قوتابی فیۆری ستراتیژییەتی نوسینی توژیینەوہ (لیکۆلینەوہ) دەبیت، بە پیی یاساوپیس، کە جیاوازیبیت لەوہی کەسیکی نا ئەکادیمی نوسراویک بلأودەکاتەوہ لە گوڤار و رۆژنامەکاندا، ھەرۆھە ئاشنا دەبیت بە میژووی رۆژنامەگەری کوردی.</p> <p>۶. قوتابی توانای کۆکردنەوہ و بە بەلگەمەندکردنی بابەتە میژووییەکانی ھەبیت. ھەرۆھە قوتابی زانیاری ھەبیت لەسەر ناسینەوہ و لیکۆلینەوہ لە شوینەوارە میژووییەکان و ئاشنابوون بە جوگرافیا و میژووی کوردستان لە رابردوودا.</p>
<p style="text-align: center;">Specific learning outcome: of Human Right</p>	<p>۱. قوتابی ئاشناردەکات بە میژووی نەتەوہی کورد و جوگرافیای جینۆسایدی کرورد و ناساندنی کورد وەک نەتەوہیەکی زولم لیکراوی خاوەن کلتور و ژیااری تایبەتی قبول نەکراو لەناوچەکە.</p> <p>۲. قوتابی ئاشناردەکات بە زانیاری میژوویی و جوگرافی و نەخشەوانی ھەرۆھە ناساندنی مافەکانی مرۆڤ و ئاشناکردنی تاکی کورد بە دیموکراسی و مافی مرۆڤ و بنەما سەرەکیەکانی مافی مرۆڤ لە چوارچیۆہی ریکخراوی نەتەوہ یەکگرتوہکان و ئەرک و مافەکان.</p> <p>۳. ئاشناکردنی قوتابی بەو کاولکاری و ویرانکارییەکی کە بەسەرکوردستان و ناوچەکەدا ھاتووە، لەرووی جینۆساید و گشت قوناغەکانی ئەنفال و ئەنفالکردنی بارزانییەکان، یەزیدییەکان، کوردە فەلیییەکان و راگواستنی ئاڤرەت و مندالی کورد بۆ پارێزگاکانی باشوری عێراق و لەناوبردنی رەگەزی نێریینە.</p> <p>۴. ئاشناکردنی قوتابی بە پیشیلکاری مافی مرۆڤ و چۆنییەتی چارەسەرکردنی ئەو ناپەواییانە، کە بەرانبەر مرۆڤایەتی ئەنجامدەدریت لە ھەر بارودۆخی کادابیت، ھەرۆھە ناساندنی جینۆسایدکردنی کورد بە گەلانیت.</p> <p>۵. ناساندنی رەگەزناسی و ئاشناکردنی قوتابی بەو تیۆرییانە، کە لەبارەکی جیندەرەوہ خراونەتەرپوو. لەرووی کلتور و سیاسەت و ئابوری و خیزانەوہ.</p> <p>۶. ئاشناکردنی قوتابی بەو ماف و جیاوگانەکی لەبارەکی جیندەرەناسی باسکراون، ھەرۆھە مافی ئاڤرەت و پۆل و پیگەکی ئاڤرەتی کورد لە میژووی مرۆڤایەتیدا لە کاروباری سیاسی و ئابوری و خیزانداری و کاروپیشە جۆربەجۆرەکاندا.</p>
<p>Course References:</p>	<p>۱. کوردۆلۆجی، پ.ی. سەلام ناوخۆش و نەریمان عەبدوڵا و ئیدریس عەبدوڵا، چاپخانەکی ھیتی، چاپی دوازدەم، ھەولیر، ۲۰۱۴.</p> <p>۲. زمانەوانی، سەلام ناوخۆش و نەریمان خۆشناو، بەرگەکانی یەکەم و دووہم و سینیەم، چاپی دووہم، چاپخانەکی رۆژھەلات، ھەولیر، ۲۰۱۰.</p>

٣. زمانه‌وانی، سه‌لام ناوخۆش و نه‌ریمان خۆشناو، به‌رگه‌کانی چواره‌م و پینجه‌م و شه‌شه‌م و حه‌وته‌م، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی مناره، هه‌ولیر، ٢٠١٠.
٤. زار و زمان، نه‌ریمان خۆشناو، چاپی دووه‌م، چاپخانه‌ی هیقی، هه‌ولیر، ٢٠١٤.
٥. کوردناسی، سه‌رسام خلیل عمر- شاکر رضا احمد، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی شه‌هاب، هه‌ولیر، ٢٠١٨.
٦. زمانه‌وانی، محمد معروف فتاح، چاپی سییه‌م، چاپخانه‌ی حاجی هاشم، هه‌ولیر، ٢٠١١.
٧. زانستی زمان و زمانی کوردی، تالیب حوسین، چاپخانه‌ی رۆژه‌لآت، هه‌ولیر، ٢٠١٤.
٨. زمانفانییا تیۆری، شیرزاد سه‌بری - عه‌بدولسه‌لام نه‌جمه‌دین، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی حاجی هاشم، هه‌ولیر، ٢٠١١.
٩. سه‌رده‌می زمانی کوردی و کومه‌له‌ زمانانی ئیران، کوردستان موکریان، چاپی یه‌که‌م، ده‌زگای ئاراس، هه‌ولیر، ٢٠٠٨.
١٠. زمانی کوردی شوینی له‌ناو زمانه‌کانی جیهاندا، ره‌فیک شوانی، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی خانی، ده‌وک، ٢٠٠٨.
١١. میژووی کورد و کوردستان، محمه‌د مه‌ردۆخی کوردستانی، و. عه‌بدول که‌ریم محمه‌د سه‌عید، چاپخانه‌ی چوارچرا، سلیمانی، ٢٠٠٧.
١٢. میژووی په‌خشانی کوردی، عه‌لئه‌دین سه‌جادی، چاپخانه‌ی وه‌زاره‌تی په‌روه‌رده، هه‌ولیر، ٢٠٠٠.
١٣. زمانی ستاندارد، نه‌ریمان خۆشناو.
١٤. میژووی ئه‌ده‌بی کوردی، مارف خه‌زنه‌دار، به‌رگی یه‌که‌م، ٢٠١٠.
١٥. ته‌ها سلیمان، جینۆسایدی کورد تاوانی ئه‌نفال نوسین، دۆکیۆمینت، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی بینایی، ٢٠١٥.
١٦. ریبوار ره‌مه‌زان، پانۆرامای جینۆسایدکردنی بارزانیه‌کان له‌سه‌ده‌ی بیسته‌مدا، چاپخانه‌ی خانی، ده‌وک، ٢٠١٣.
١٧. زمانی کوردی و دیالیکته‌کانی شیکردنه‌وه‌یه‌کی جوگرافیایی، فوئاد حه‌مه‌ خورشید، چاپی یه‌که‌م، چاپخانه‌ی سه‌رده‌م، سلیمانی، ٢٠٠٨.

Course topics (Theory) Kurdology	Week	Learning Outcome
له‌باره‌ی کوردۆلۆجی (کوردناسی) یه‌وه. سه‌ره‌تایه‌ک ده‌رباره‌ی زمان، گریمانه‌کانی په‌یداوونی زمان.	یه‌که‌م	١
ئه‌رکه‌کانی زمان، تاییه‌تمه‌ندیه‌کانی زمان.	دووه‌م	٣
رینۆس و فۆنیمه‌کانی زمانی کوردی، ئاسته‌کانی زمان.	سییه‌م	٥ - ٣
شوینی زمانی کوردی له‌ناو خیزانه‌ زمانه‌کانی جیهان	چواره‌م	٢
زاره‌کانی زمانی کوردی، زمانی ستانداردی کوردی.	پینجه‌م	٢

به کارهێنانی زمان له بواری پزیشکیدا	شه شه م	١
ئه ده ب، پیناسه ی ئه ده ب، ره گه زه کانی ئه ده ب.	حه وته م	٤
تیروانینیک ده رباره ی جوړه کانی ئه ده ب.	هه شته م	٤ - ٥
میژووی کورد و کوردستان، ئایینی کورد له کۆن و ئیستادا	نۆیه م	٤
میرنشینه کوردیه کان، کلتور و دابو نه ریتی کوردان.	ده یه م	١ - ٦
جوگرافیای کوردستان، زاراوهی کوردستان له سه رچاو هکاند.	یازده	٦
تۆپوگرافیای کوردستان (چیاکان، گرده کان، ده شته کان)، ده رامه تی ئاو، دابه شبوونی دانیشتون به پپی پیکهاته و قه باره.	دووا زده	٦
Course topics (Theory) Human Right	Week	Learning Outcome
مافی مرۆف (چه مک و پیناسه)، میژووی مافی مرۆف (سه ره له دان و پیشکه وتنی چه مکی مافی مرۆف)	یه که م	٢ - ٤
خه سه له ته کانی مافی مرۆف - جوړه کانی مافی مرۆف	دوو ه م	٢
رێککه وتنامه و په یماننامه نیوده وه له تیبیه کان تایبته به مافه کانی مرۆف، میکانیزمی پاراستن و به ره نگار بوونه وه ی پیشیلکاری مافه کانی مرۆف	سییه م	٢ - ٤
میژووی جینۆساید - جوړه کانی جینۆساید	چاره م	١
شیوازه کانی جینۆساید - ئه نفال	پینجه م	٣
کیمیاباران - جینۆسایدی ئیزیدییه کان	شه شه م	٣
کاریگه ریبیه کانی ئه نفال له پرووی (مرۆیی - ئابووری - ژینگه یی) هه وه له کانی ناساندنی جینۆسایدی کورد	حه وته م	١ - ٣
رێککه وتنامه ی قه ده غه کردن و سزادان له سه ر جینۆساید - ناساندنی جینۆسایدی کورد	هه شته م	١ - ٤
ناساندنی جینده ر - چه مک و پیناسه	نۆیه م	٥ - ٦
تیۆره کانی جینده ر، پینگه ی ئافره تی کورد له میژوودا	ده یه م	٦
جینده ر و خیزان - جینده ر و کلتور	یازده	٥
جینده ر و سیاسه ت - جینده ر و ئابوری	دووا زده	٥

Questions Example Design

چەند نمونەيەك لە شىۋازى تاقىكردنەوەكان

ناساندن

۱_ كوردۆلۆجى ۲_ زمان ۳_ ئەدەب ۴_ مافى مرۆف ۵_ جىندەرناسى ۶_ ئەنفال

نمونەى ژماردن و باسكردن

- ۱_ چۆنەتى دروستبوونى زمانى ستاندارد بەرپىگەى كلاسكى باس بكە.
- ۲_ باسى كىمىابارانكردنى ھەلەبجە بكە؟ ھۆكار و دەرئەنجامەكانى ئەم كارەساتە چىن؟
- ۳_ تايبەتمەندىيەكانى زمان بژمىرە و باس لە تايبەتمەندى (زمان لەخۆويە) بكە.
- ۴_ دەستكەوتەكانى مىرنشىنە كوردىيەكان چى بوون باسى بكە.
- ۵_ خەسلەتەكانى مافى مرۆف بژمىرە؟

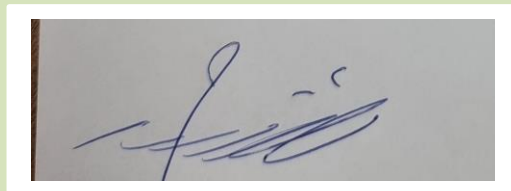
جياوازى

- ۱_ جياوازى نيوان زمان و ديالىكت لەچەند خالىكتا بخەرۆو.
- ۲_ جياوازى نيوان ئەدەبى نوسراو و ئەدەبى فۆلكلور چىيە.
- ۳_ جياوازى نيوان ئەركى فەرماندان و ئەركى راپەراندن چىيە.

Extra notes:

External Evaluator

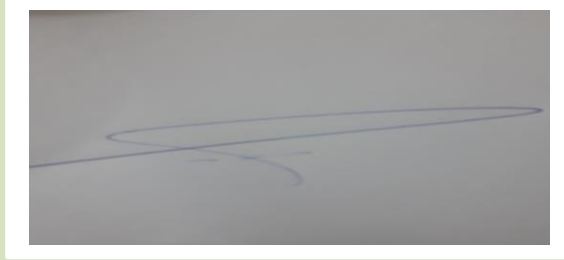
پشتگىرى ئەم كۆرسبوكة دەكەم، كە ھەموو بنەما زانستىيەكانى كوردۆلۆجى تىايە و لەگەل خويئندى ئەكادىمى و سىياسەتى زانكو گونجاوہ.

پ.ى.د. نازاد ئەحمەد مەحمود

مامۆستا لە زانكو پۆلىتەكنىك / كۆلىژى تەكنىكى كارگىرى ھەولير

پشتگیری ئەم كۆرسبوكه دهكەم، كه هەموو بنەما زانستییەكانی بابەتی (مافی مرۆف، جینۆساید و جیندەرناسی) تیاپە و لەگەڵ خویندنی ئەكادیمی و سیاسەتی زانكۆ گونجاو.

م. سەرسام خلیل عمر
مامۆستا لە زانكۆی پۆلیتەكنیک / كۆلیژی تەكنیکی كارگیری هەولیر